

„Studia nad Rozwojem Dolnego Śląska”
zeszyt 1–7, wyd. Urząd Marszałkowski we Wrocławiu
Wrocław 1999–2000

Wrocławski Urząd Marszałkowski rozpoczął wydawanie serii poświęconej pracom planistycznym, które toczą się pod patronatem tegoż urzędu, a których przedmiotem jest zagospodarowanie Dolnego Śląska i podniesienie jego rangi. Należy przypuszczać, iż rozpoczęta seria jest kolejnym dziełem nieustrudzonego propagatora Dolnego Śląska i rzeki Odry, marszałka województwa i zarazem profesora Politechniki Wrocławskiej prof. Jana Waszkiewicza. Już w latach dziewięćdziesiątych był on twórcą wielu inicjatyw, z których bodajże najbardziej znaną i trwałą była Międzyregionalna Agencja Dorozcza Odry. Ewenementem w jej działaniu było wydawanie biuletynu; trwało pięć lat, a sam biuletyn do dzisiaj pozostaje najlepszym i często jedynym źródłem wiedzy w dziedzinie szeroko pojętej tematyki odrzańskiej, a także

stosunków polsko-niemieckich na tej płaszczyźnie. Należy przypuszczać, iż po upływie następnych kilku lat to samo będzie można powiedzieć o przedstawionych poniżej zeszytach.

Serię rozpoczyna jedyny wydany w 1999 r. zeszyt poświęcony w całości Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego. Pierwsza część zawiera założenia metodologiczne Strategii, wizerunek regionu, misję i wizję Dolnego Śląska, kierunki rozwoju Dolnego Śląska oraz cele i zadania, które stawia Strategia. Na drugą część składa się opracowanie *Zagospodarowanie przestrzenne województwa dolnośląskiego*. Zeszyt zamyka zestawienie zatytułowane *Wizerunek statystyczny regionu dolnośląskiego na tle kraju*. Treść zeszytu wzbogacają dwie kolorowe mapy, znacznie ułatwiające analizę treści, stanowiące integralną całość z planem zagospodarowania przestrzennego.

Zeszyt nr 1 z 2000 r. poświęcony jest zagospodarowaniu przestrzennemu Dolnego Śląska. Znajdziemy w nim następujące artykuły: *Opinia projektu Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego* (przedstawiona przez Radę Naukową ds. Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego); *Strategiczne problemy rozwoju i zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego* (oprac. zespół pod red. A. Szumowskiego); A. Raczyk, *Nisze aktywności gospodarczej*; J. Łoboda, *Niektóre przestrzenne uwarunkowania rozwoju Dolnego Śląska*; Z. Więckowicz, *Uwarunkowania wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich*; D. Ilnicki, *Warunki mieszkaniowe jako wyraz poziomu i jakości życia ludności Dolnego Śląska*; tenże, *Charakterystyka przestrzeni budowlanej Dolnego Śląska w latach 1993–1997*.

Zeszyt nr 2 z 2000 r. przynosi materiały z I Dolnośląskiego Forum Politycznego i Gospodarczego. Poza sprawozdaniami z obrad grup problemowych (grupy zajmowały się następującymi problemami: Europejski Narodnik Polski; Edukacja; Służba zdrowia; Infrastruktura i przestrzeń; Turystyka; Innowacyjność gospodarki; Budownictwo dla przyszłości;) oraz komunikatem końcowym tom zawiera artykuły: A. Kaleta, *Strategie dużych przedsiębiorstw dolnośląskich w warunkach integracji europejskiej i globalizacji gospodarki*; P. Olechowicz, *Konkurencyjność regionalna*.

Trzeci zeszyt, wydany w 2000 r. — poza opinią J. Gabbe, sekretarza generalnego Stowarzyszenia Europejskich Regionów Gospodarczych dotyczącą projektu Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego — przynosi materiały z międzynarodowej konferencji „Paneuropejski korytarz transportowy Niemcy – Polska – Ukraina a rozwój gospodarczy regionów”, razem siedemnaście tekstów wystąpień bądź skrótów referatów. Za ważniejsze dla poznania regionu teksty należy uznać wystąpienia: T. Zipser, *Polska jako obszar europejskich kontekstów. Szanse i zaniedbania*; J. Waszkiewicz,

Rola paneuropejskiego korytarza przedgórze Sudetów i Karpat w strategicznych planach rozwoju województwa dolnośląskiego; R. Galar, Uwagi o potencjale adaptacyjnym wspólnot regionalnych.

Pozostałe niewymienione tutaj referaty, niemniej istotne dla problemu konferencji, dotyczyły spraw technicznych – budowy autostrad oraz wielorakich aspektów budowy korytarza transportowego na osi Kijów – Wrocław – Drezno.

Zeszyt 4 z 2000 r. to pierwszy z dwóch zeszytów poświęconych w całości *Programowi dla Odry 2006*. Program ten, będący oczkiem w głowie wielu polityków i działaczy społecznych (przede wszystkim dolnośląskich), od dłuższego czasu jest przedmiotem niespotykanego w III Rzeczypospolitej lobbingu na rzecz uczynienia z Odry zarówno bezpiecznej rzeki, jak i osi transportowo-gospodarczej dla szeroko pojętego Nadodrza. W zeszycie tym zamieszczono artykuły przedstawiające problematykę odrzańską w kontekście zarówno województwa, jak i całego pasa korytarza rzeki Odry. Zawiera on m.in. następujące artykuły: J. Zalewski, J. Winter, *Województwo dolnośląskie w Programie dla Odry 2006*; S. Najniger, *Zagospodarowanie Odry a zagospodarowanie przestrzenne; Zagospodarowanie przestrzenne doliny Odry* (oprac. Wojewódzkie Biuro Urbanistyczne); R. Kosierb, *Wpływ zagospodarowania przestrzennego na wielkość strat powodziowych*; J. Przybyrszewska, *Zaawansowanie prac przy naprawianiu szkód powodziowych*; J. Kulczyk, *Odra w systemie transportowym Europy*.

Zeszyt 5 z 2000 r. stanowi dokumentację 49 zjazdu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, który odbył się w Szklarskiej Porębie w dniach 20–24 września 2000 r., a przede wszystkim sesji naukowej zatytułowanej „Środowisko przyrodnicze i gospodarka Dolnego Śląska o progu trzeciego tysiąclecia”. Tom przynosi siedem referatów, każdy z innej dyscypliny naukowej, mających jednak części wspólne. Zeszyt zawiera referaty: W. Pawlak, *50 lat poznawania Śląska*; S. Ciok, E. Jakubowicz, *Konkurencyjność regionu Dolnego Śląska*; J. Wyrzykowski, *Strategia rozwoju turystyki na Dolnym Śląsku i Śląsku Opolskim*; J. Tomaszewski, *Gospodarowanie wodą na Dolnym Śląsku i jego wpływ na przeobrażenie warunków wodnych w regionie*; K. R. Mazurski, *Destrukcja środowiska przyrodniczego Dolnego Śląska a procesy gospodarcze*; M. Duda, *Zmiany w bazie noclegowej Sudetów w okresie powojennym, a ich uwarunkowania historyczne*; G. Rak, *Poczucie przynależności terytorialnej młodzieży licealnej Dolnego Śląska*.

Ostatni z wydanych zeszytów przynosi materiały pokonferencyjne ze spotkania w Krzyżowej k. Świdnicy zatytułowanego „Program dla Odry 2006 instrumentem rozwoju regionalnego”. Poza wystąpieniami wprowadzającymi (m.in. autorstwa wojewody dolnośląskiego Witolda Krochmala

i marszałka województwa prof. J. Waszkiewicza) zeszyt zawiera ogłoszone referaty pogrupowane w czterech zespołach tematycznych:

1) odrzański system wodny – uzasadnienie modernizacji; tu m.in. referaty: J. Zaleski, J. Winter, *Program dla Odry 2006 – perspektywy realizacji*; M. Miłkowski, *Odra i analogi zagraniczne: Ren, Mozela, Dunaj*;

2) gospodarcze wykorzystanie Odry; tu na uwagę zasługuje bardzo ciekawy referat Jaroslava Kubca, *Droga wodna Koźle – Ostrawa oraz zbiornik zaporowy w Raciborzu*, a także referaty: M. Turek, *Transport wodny na Odrze – perspektywy rozwoju*; J. Kulczyk, *Logistyka – multimodalne centra logistyczne*;

3) walory przyrodnicze i zagospodarowanie przestrzenne pasma Odry; m.in. referaty: A. Ogorzałek, *Walory przyrodnicze Odry a Program dla Odry 2006*; R. Galar, *Systemowe uwarunkowania rozwoju turystyki odrzańskiej*;

4) bezpieczeństwo przeciwpowodziowe w dorzeczu Odry; m.in. W. Grześniński, *Inicjatywa lokalna przeciwpowodziowa Ziemi Kłodzkiej*.

Ostatni tom jest najobszerniejszy: 141 stron formatu A–5. Wszystkie są starannie wydane od strony edytorskiej. Jakość referatów jest różna; najczęściej są one efektem trwających prac bądź częścią prowadzonych badań. Z tego też powodu należy większość z nich określić jako cenne i zarazem źródłowe. W znakomity sposób przybliżają wiedzę o dzisiejszym Dolnym Śląsku, bez konieczności kłopotliwego i trudnego nieraz pozyskiwania opracowań urzędowych. Razem w sześciu zeszytach zamieszczono ponad 800 stron tekstu, na których rozważano przede wszystkim szeroko pojętą przyszłość regionu Dolny Śląsk. Należy oczekiwać następnych zeszytów „Studiów”, chociaż można żywić obawy, czy inicjatywa ta po ewentualnym odejściu ze stanowiska marszałka prof. Jana Waszkiewicza będzie kontynuowana.